

השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה ע"א.

עין משפט
גד מצוה

כרקום. (א) מתרגמין מנור [דברים כ] (ב) כרקומין: **גל כהנוס.** הנמלאות בתוכה פסולות לבעליהן דלשת כהן אסורה אף באונס אבל אשת ישראל לא. הא הכא דשעת מלחמה היא וקמני אסורות דיש פנאי לבעול: **לנפך אין פנאי.** דילך הניטק לא תקיף להו וטרודין במלחמה: **לבעול יש פנאי.** דתקיף להו יררייהו: **מתנני' מותר לומר לו הן לנו אה דמיה.** דהא לא קנו לה והוא אינו חיבי להן אלא מעות ומניא לעיל (דף סד.) ישראל שנושה בעובד כוכבים מנה מנר עבודת כוכבים והביא לו יין נסך והביא לו מותר: **גמ' לא והפס על מנה המנל.** ארנונא שהיו נותנין מתבואותיהן ומבמותיהן (ו) עישור ישראל זה שחיבי לתת למלך יין מותר לומר לעובד כוכבים הפס על אשתו דקא יהיב הארץ עובד כוכבים יין נסך והאי ישראל הוא פרעיה דמיה כיון דהוה מזי לסלוקי לשלמא דמלכא צוזוי כי יהיב ליה עובד כוכבים יין נסך לאו שלומיה ישראל הוא: **עול תחתי לעולר.** היכנס במקומי להפיס את השוטר כמו זה יעורר דעמי (שמאל א ט.) ל"א לשון אורר שממנה על אוררות יין ושמן של מלך לגזרות ולאזור: **עול תחתי קאמרם.** כיון דל"ל עול תחתי (ס) הוא משמעו הו במקומי וכל מאי דיהיב ליה עובד כוכבים הו כאליו יהיב ישראל לה דעובד כוכביו הוא: **הא.** דרב יהודה לא דמילא אלא לסיפא: **אבל אומר לו מלעני מן העולר.** (י) דאפשר לסלוקיה צוזוי הלכך למיתב ליה חמרא לאו שלומיה הוא: **מתנני' המוכר יינו לעובד כוכבים פסק.** עמו מעות עד שלא טעמא איכא דמוקי לה משום משיכה בעובד כוכבים (י) קנה הלכך כשמודד

(א) כמותו כ"ג (ב) כמדת השנה מותרים לומר לו (ג) נלקמן ע"ב (ד) ובכורות י"ג: (ה) [שבת כד.] (ו) נ"י רש"י כמותו כ"ג ד"ה כוכוס וצ"ל (ז) רש"י מ"ג (ח) נ"ע"ע חסי' ימות לו ד"ה הלכתא

הגהות הב"ח
(א) במשנה אומנין ישראל כ"ל ומיפת של ממק: (ב) גמ' רב אשי אמר (ג) ונלסל אימא לך טא"מ וי"ב תפוס לא גרם ליה וכן משמע בפשי' שלפניו: (א) רש"י ד"ה כרכוס מצור ומבמותיהן כרכומין ד"ה כל וכו' הוא הכא: (ו) ד"ה לא והפס וכו' ומבמותיהן העישור למלך ישראל זה וכו' ואע"ג דקא יהיב הארץ עובד כוכבים יין נסך והאי ישראל הוא ליה דמיה: (ס) ד"ה עול וכו' עול תחתי משמע ל"ל ומתא הו ממק: (י) ד"ה אכל וכו' מן העול דכיון דאפשר לסלוקי צוזוי אי בני למיתב ליה: (י) ד"ה המוכר וכו' עובד כוכבים קונה הלכך כשמודד היינו משיכה וכו' והוה ליה: (ח) ד"ה מנר וכו' לא תמכא דמיה שיכול להעלות דמיו הדבה הלכך כי נעו וכו' מעות ישראל ואי"ה כל זמן שלא פסק לן סמכא דעתיה דעובד כוכבים וצמחא מפסא לה: (ט) ד"ה המוכר מ"י לישאל מכו' משך: (י) הו"פ ד"ה הא לא וכו' ומ"ה ש"י רב פ' הא וכו' למשנת דה"ק: (כ) ב"ד כפורע חובו מנין נסך: (ל) ד"ה פרדשני וכו' חטיס ט' כך פ"י בקומטרס: (מ) ד"ה רב אשי וכו' ופולגמא דרבי יוחנן ורשב"ל היא פ' הבה: (ו) ב"ד קא"ל רשב"ל פ' שני דבכורות משמיה דר' אבשיאל: (ז) ב"ד להפטר מן הבכורה ה"ס"ד:

ורמיניה עיר שבבשוה כרקום. וא"ת למאן היא מיירי לאמר גמר המלחמה דלא יש להם פנאי וי"ל דמשמע בכל ענין אפי' קודם גמר המלחמה: **הא לא דמיא אלא רשיא אב"ל** אומר מלעני מן העיוצר. פ"י רש"י משום רבינו יוחאל דכי ח"ל הכי מותר משום דמזי לסלוקי צוזוי מן העולר וא"כ כי נמי יהיב העובד כוכבים יין לעולר לאו שלמות ישראל קא עביד ומשו"ה שרי (י) כי הא"י גוונא אבל כי ח"ל עול תחתי משמע הלשון היה תחתי במקומי וכל מה דיהיב כאליו יהיב ישראל דמי דהא במקומו הוא כפ"ה ול"ל דא"ל פשיטא דמלעני מן העולר דשרי כיון דמייירי דיכול לסלוקי לכן י"ל שהישראל חייב למלך יין (י) (נסך מ"מ שרי כי ח"ל מלעני מן העולר משום דמשמע ה"ק ליה סלק אותה צמה שמוכל אבל אינו מלווה לו לפרוע יין נסך ולכך שרי אפי' לא מזי לסלוקי צוזוי אלא ציין נסך ואפילו הקדים לו דינר ואמר לעיל (דף סג.) דלסיר גבי פועלים הכא שרי דהתם היינו טעמא משום דהוא מקדים לו הדנין בשביל שיתן מיין נסך לפועלים אבל הכא קא"ל שסלקנו צמעות אס יכול הלכך לא חשיב כפורע (=) יין מיין נסך אבל כי ח"ל עול תחתי הו כמו שא"ל פרע למלך תחתי כמו שאני חייב לו יין וגמלא פרע צוזוי מיין נסך ואפילו לא הקדים לינר אסור מטעם דפירשמי: **אמר אמימר משיכה בעובד כוכבים קונה תדע** דהני פרסאי משרדי פרדשני להדדי ולא הדרי בהו רב אשי אמר (י) לעולם אימא לך משיכה בעובד כוכבים אינה קונה והאי דלא הדרי בהו דרמות רוחא הוא דנקיטא להו אמר רב אשי מנא אמינא לא מדאמר להו רב להנהו סבורא כי בייליתו במרא לעובדי כוכבים שקלו וזוי מינייהו והדר כילין להו ואי לא נקיטו בהדייהו וזוי אויפנהו והדר שקילו מינייהו כי היכי דתיהוי הלוואה גבייהו דאי לא עבדיתו הכי כי קא הו יין נסך ברשותיכו קא הו וכו' שקילתו דמי יין נסך קא שקילתו ואי ס"ד משיכה בעובד כוכבים קונה מדמשכה

היינו משיכה וקנייה עובד כוכבים מנר דהוה ליה לישראל וזוי גבי דעובד כוכבים בהלוואה ויין נסך לא הו עד דנגע ביה: **מדד עד שלא פסק דמיו אסורין.** דעובד כוכבים לא קנייה במשיכה דכיון דלא פסק דמיו לא סמכה דמיה (י) הלכך כי נגע ביה הו יין נסך דישאל. ואיכא דמוקי לה כשהקדים לו עובד כוכבים מעות לישראל וצמחא מפרש לה: **גמ' משיכה בעובד כוכבים קונה.** אע"ג דלא יהיב עובד כוכבים דמי לישראל (י) משך מיניה קנייה וכן ישראל מעובד כוכבים: **פרדשני.** דורין: ולא הדרי בהו. שפולחין אלמא במשיכה קנינהו המקבלין. ל"א מתשובת הגאונים פרדשני מי שיש לו כור חטיין למכור פוסק דמים ללוקח והולך לצינו ומשגר לו קב חטיין לראות כמה הן יפות ואם מעבד הלוקח אותו קב אכלו מתקיים המקח ואם אינו חפץ בהן מחזירו: **רב אשי אמר אינה קונה.** אלא בזמן מעות קנו: **דרמוס רוחא.** גסות: **ספויסא.** מוכרי יין: **מדמשכה**

ומה שמביא ראייה מפרדשני דפרסאי אין זה כ"א אמתלא בעלמא שמנהג אבותיהם מן הפרסיים שאינם חוזרים אחר המשיכה ש"מ שכן הדין: **פרדשני** דורוונות ו"א הדרי בהו. אלמא קנהו במשיכה ל"א מתשובת הגאונים מי שיש לו כור חטיס כ"י (י) פ"י צבונת' זה עיקר דלישגא קמא קני במתנה הוא והוא צא לומר דמשיכה קונה במקח וממכר ואור"י דאפי' ל"מ' אינה קונה כרב אשי בצמון ד"מ כגון דליכא כספא אבל במתנה ומתנה דליכא כספא כ"ע מודו דקני במשיכה או בהגבה: **רב אשי אמר משיכה בעובד כוכבים אינה קונה.** לא לדיחויא בעלמא קאמר רב אשי הכי אלא לפי האמת כדמוכח במסכת בכורות פרק ז' (סג.) דקאמר רב אשי מדרישא משיכה אינה קונה סיפא נמי משיכה אינה קונה אלמא הכי ס"ל לרב אשי הלכך ל"ג במילתא דרב אשי לעולם אימא לך פ"ת דאע"ג דרב אשי בתרא הוה לית הלכתא כותיה בהאי אלא קי"ל כאמימר דאמר משיכה בעובד כוכבים קונה דל"ל כ"י יוחנן דפירשית והלכה כרבי

יוחנן לגבי רשב"ל ופולגמא (י) היא דר' יוחנן פרק הזהב (ב"מ מו.) ר' יוחנן סבר מעות קונות דבר תורה וא"כ לדריש דרשין לעמיתך בכסף ולעובד כוכבים במשיכה ורשב"ל סבר משיכה מפורשת מן התורה בישראל וא"כ דרשין לעמיתך במשיכה ולעובד כוכבים בכסף והכי מוכח בצבורות והלכך משיכה בעובד כוכבים קונה כ"י יוחנן ורשב"ל לרבא כרשב"ל אבל מ"מ לא קשיא לר' יוחנן דרבי יוחנן דמי להו שפיר כדפי' התם ותדע דהכי הוה כדפי' דלא משום דרבא סבר כרשב"ל קאמר הכי שהרי רבא גופיה פסיק פרק החולין (בימות לו. וסג.) כרשב"ל לגבי ר' יוחנן בתלת וחשיב להו התם אבל בעלמא בכל המקומות הלכה כר' יוחנן ואם היה סובר רבא כרשב"ל בהיה דמשיכה מפורשת מן התורה א"כ ה"ל למיחשביה התם וליכא למימר דלא חש למיחשביה משום דמתניתין מסייע ליה לרשב"ל דהא צבני תלת דקחשיב התם איכא דתניא כותיה דרשב"ל ואפ"ה קחשיב לה התם אלא ודאי סבר כר' יוחנן בהיה דמעות קונות בישראל א"כ לעובד כוכבים במשיכה כדפי' א"כ המקנה צהמה לעובד כוכבים כדי לפטורה מן הבכורה לרין שימשכנה העובד כוכבים וכן כפי' בלא כסף מיהו רש"י פ"י דמשיכה אינה קונה בעובד כוכבים אלא כסף דאין הלכה כר' יוחנן אלא כרשב"ל משום דרבא ס"ל כותיה פ' הזהב מדקאמר קרא ומתניתין מסייע ליה לרשב"ל וכי תימא א"כ אמאי לא חשיב לה בהחולך צבדי הנהו תלת ז"ל משום דהיה דהובז משיכה קונה קא"ל רשב"ל פ' שני (י) צמיה דר' אבשיאל וצ"י חולך אינו זוכר אלא הנהו דקאמר רשב"ל שצמיה דנפשיה דה"ל לא קא חשיב מילתא דישנה לשחטתה מתחילה ועד סוף דפ' השוחט (חולין דף קט.) משום דמשמיה דלוי קבא אמרה רבי שמעון בן לקיש (י) והרואה לחוש לדברי רש"י ור"ת המקנה צהמה לעובד כוכבים לפטורה מן הבכורה לרין שיתן העובד כוכבים כסף וגם משיכה בעובד כוכבים צסימטא או לרשותו של עובד כוכבים שהוא שלו ואם אין לו רשות לעובד כוכבים מקנה לו הישראל חדר צביתו והעובד כוכבים יעול ויפתח צבדיה קני ליה לרשותו כדאמר בגיטין פ' הורק (דף עו.) ומיחוד ופתח וא"כ ימנך העובד כוכבים הבהמה לאותו חדר ובכורות פ"ק (דף ג.) פליגי אמוראי מה לרין שיקנה העובד כוכבים מן הבהמה איכא מ"ז שרין שיקנה דבר שעושה אותה טרפה ואיכא מ"ד אפי' אזנו ונראה להחמיר ולהקנות לעובד כוכבים דבר שעושה אותה טרפה כגון הריאה והראש מן הבהמה או מן העובד כשהיא מעוברת אמנם א"ל שיתן העובד כוכבים מעות שזה הראש והריאה אלא סגי שיקנס צפרותה ואע"פ שזוה יומר כפליס אפ"ה אין לחוש משום ציטול מקח שאנן סהדי שהישראל גמר ואקני לעובד כוכבים כדי להפטר מן (י) הבהמה: **שקילין** וזוי מינייהו והדר ביילין א"הו בו' ואי ס"ד משיכה בעובד כוכבים קונה מדמשכה עובד כוכבים קנייה בו' לא צריבא דביי"ה ורמי גמנא דעובד כוכבים. פירוש אבל לעולם משיכה בעובד כוכבים קונה ר"ת כיון דמשיכה בעובד כוכבים קונה אס כן מעות אינם קונות ואם כן מה היה מועיל המעות שהיו נותנים מתחלה מ"מ הו יין נסך צרשותו של ישראל מיד שנגע בו ועדיין אינו של עובד כוכבים עד שימשכנו כיון דמשיכה קונה ולא מעות ומיד שנגע בו העובד כוכבים נעשה יין נסך צרשות ישראל

צו א מ"י פ"ח מהל
אסורי ביאה הלכה כו
סמך לאין קנה טוש"ע
א"י"ע פ"ז סעי' י'
צ"ח ב מ"י פ"ג מהל
מחללות אסורות
הלכה כ סמך לאין קמה
טוש"ע י"ד ס' קל"ב סעיף
ג:
צ"ג ג מ"י שם הל' כ
ועין בהשגות ובכסף
משנה סמך שם טוש"ע שם
סעיף ה:
ק ד ה מ"י שם טוש"ע
שם סעיף ו:
קא ו מ"י שם הל' כג
טוש"ע שם סעיף ז:
קב ז מ"י פ"א מהל
זכיה הלכה די סמך
עשין פ"ב טוש"ע ח"מ ס' ק
קל"ב סעיף ג בהג"ה:

עין משפט
גד מצוה